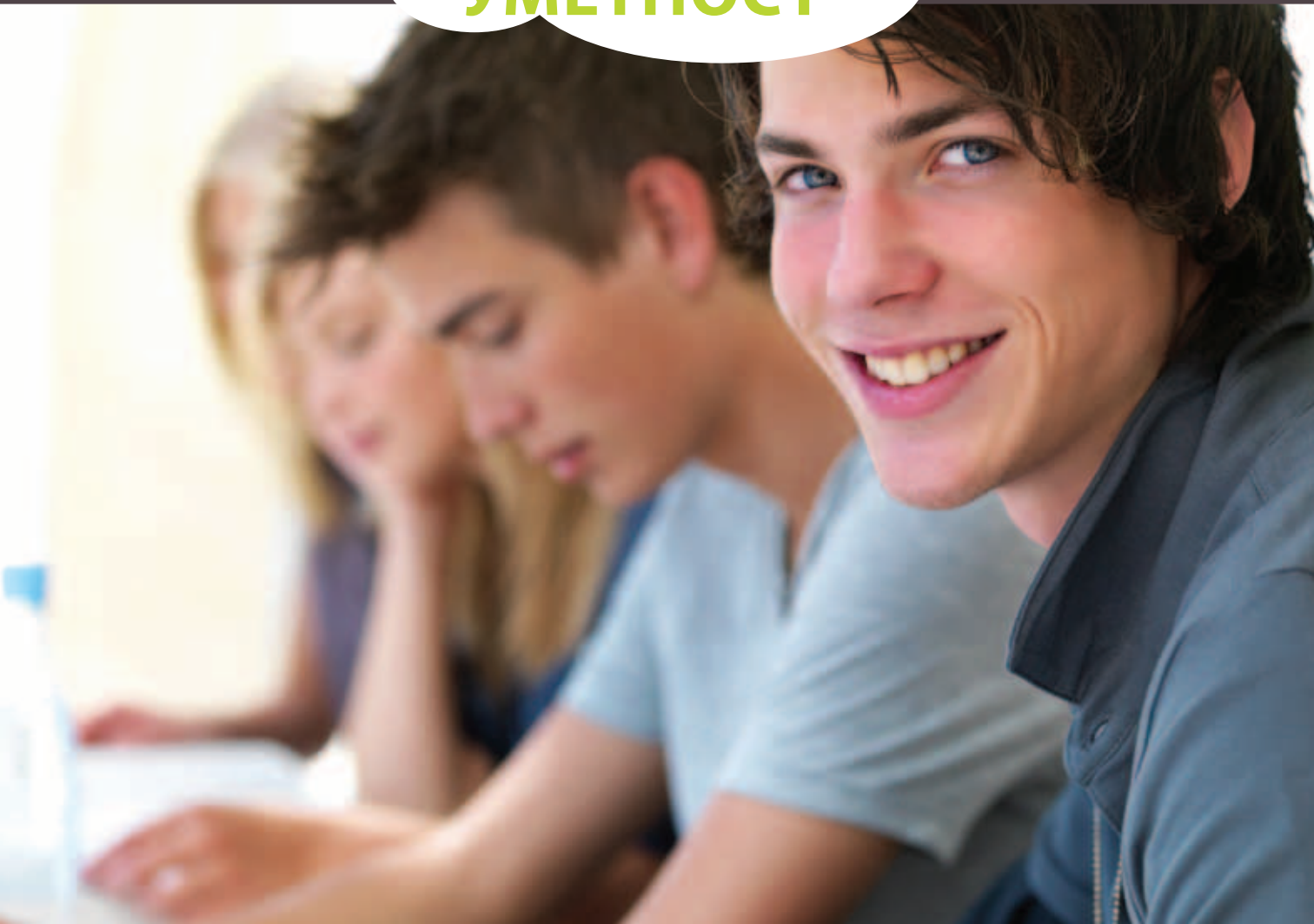

Испитни каталог за државну матуру
у школској години 2010./2011.

МУЗИЧКА УМЕТНОСТ

Стручна радна скупина за израду испитних материјала из Музичке уметности:

mr. sc. Alma Zubović, prof. savjetnica, voditeljica, X. gimnazija „Ivan Supek“, Zagreb

izv. prof. mr. art. Marina Novak, Muzička akademija Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb

Renato Happ, prof. savjetnik, Gimnazija I. Z. Dijankovečkoga, Križevci

Vesna Krgović, prof., Gimnazija Bjelovar, Bjelovar.

Садржај

Увод

1. Подручја испитивања	5
2. Образовни исходи – посебни циљеви.....	6
3. Структура испита	8
4. Технички опис испита.....	9
4.1. Трајање испита	9
4.2. Изглед теста и начин решавања.....	9
4.3. Прибор.....	11
4.4. Услови потребни за провођење испита	11
5. Опис бодовања	11
6. Примери задатака с детаљним појашњењем	11
6.1. Примјери задатака вишеструког избора	11
6.2. Пример задатка вишеструких комбинација ...	12
6.3. Примери задатака повезивања и сређивања	12
6.4. Пример задатка допуњавања.....	13
7. Припрема за испит.....	15
7.1. Савет наставницима.....	15
7.2. Савет приступницима	15

Увод

Музичка уметност је на државној матури изборни предмет.

Испитни каталог за државну матуру из Музичке уметности темељни је документ испита којим се јасно описује шта ће се и како испитивати на државној матури из овог предмета у школској години 2010/2011.

Испитни каталог садржи све потребне информације и детаљна појашњења о облику и садржају испита. Њиме се јасно одређује шта се од приступника очекује на испиту.

Испитни каталог је усклађен с одобреним четворогодишњим Наставним планом и програмом за Музичку уметност у гимназијама те они приступници који су слушали Музичку уметност према двогодишњем наставном програму треба прошире стечено знање садржајима из четворогодишњег гимназијског наставног програма користећи додатну одобрену литературу¹.

Испитни каталог садржи ова поглавља:

1. Подручја испитивања
2. Образовни исходи
3. Структура испита
4. Технички опис испита
5. Опис бодовања
6. Примери задатака с детаљним појашњењем
7. Припрема за испит.

¹ Гласник Министарства културе и просвјете, број 1, Школске новине, Загреб, 1994.

У првом и другом поглављу читалац може наћи одговор на питање *шта се испитује*.

У првом су поглављу наведена подручја испитивања, односно кључна знања и вештине из овог предмета које се испитују овим испитом.

У другом је поглављу, кроз конкретне описе онога шта приступник треба да зна, разуме и може учинити, појашњен начин на који ће се наведена знања и вештине проверавати.

Треће, четврто и пето поглавље одговарају на питање *како се испитује*, а у њима је појашњена структура и облик испита, врсте задатака те начин провођења и вредновања појединих задатака и испитних целина.

У шестом су поглављу примери задатака с детаљним појашњењем.

Седмо поглавље одговара на питање *како се припремити за испит*, а с истим циљем понуђена је и литература у осмом поглављу.

Могућности прилагођавања испитног материјала и поступка за ученике с тешкоћама описане су у додатку каталога.

1. Подручја испитивања

Испит из Музичке уметности састоји се од двеју испитних целина.

Првом целином испитује се **теорија** (општа теоријска знања), а другом целином способност **анализе** два музичка примера појединачно и упоредно.

Према томе, општи циљеви предмета који се испитују испитом из Музичке уметности су:

- познавање музичке теорије (темељних музичких појмова, музичких врста и облика, специфичности њихове грађе, музичких стилова и познавање

улоге најистакнутијих композитора и њихових репрезентативних музичких дела)

- вештина слушања с разумевањем (примена темељних музичких појмова при анализи музичких примера, препознавање и разликовање структуре музичких дела светске и националне музичке баштине, разликовање музичких стилова, најистакнутијих композитора и њихових репрезентативних музичких дела).

2. Образовни исходи – посебни циљеви

Оно што свакога приступника државној матури највише занима је сигурно – шта треба знати, разумети и моћи учинити како би постигао успех на испиту. У овом је поглављу понуђен одговор на то питање.

За свако подручје испитивања одређени су посебни циљеви испита, односно конкретни описи онога што приступник треба да зна, разуме и може учинити како би постигао успех на испиту.

Првом се целином испитује познавање музичке теорије.

Познавање музичке теорије подразумева да приступник зна, односно може:

- описати шум и тон те саставне делове тона
- именовати, описати и разликовати саставне делове музичког дела
- описати начине извођења музичког дела
- хронолошки одредити трајање стилских раздобља с припадајућим представницима и разликовати музичке стилске особине
- разликовати специфичности грађе музичких врста и облика појединих стилских раздобља
- упоредити програмну и апсолутну музику

- разликовати мултимедијалне музичке врсте
- разликовати и именовати начине укомпоновања текста
- описати развој тонске грађе од средњег века до 20. века
- упоредити слободни атоналитет, додекафонију, серијалну технику компоновања и алеаторику
- препознати и разликовати начине записивања музике
- повезати развој технологије и музике у 20. веку
- описати развој хрватске музике од средњег века до 20. столећа и упоредити с музичким достигнућима у свету.

Другом се целином проверава вештина слушања с разумевањем кроз анализу два музичка примера појединачно и упоредно.

У испитној целини **слушања с разумевањем** од приступника се очекује да зна, односно може:

- слушно препознати и разликовати шум и тон те саставне делове тона
- слушно препознати, именовати и разликовати структуру музичког дела: извођаче музичког дела, извођачке саставе, темпо, метар, ритам, динамику, мелодију, хармонију, музички облик и музички слог
- слушно препознати, именовати и разликовати начине извођења музичког дела
- разликовати музичке особине појединих стилских раздобља и припадајуће представнике
- разликовати специфичности грађе музичких врста и облика појединих стилских раздобља
- разликовати технике компоновања сваког појединог стилског раздобља
- разликовати програмну и апсолутну музику
- слушно препознати, разликовати и именовати

начине укомпоновања текста

- слушно препознати и разликовати врсте тонске грађе од средњег века до 20. столећа.

Следи попис музичких примера одређених за државну матуру у школској години 2010/2011.:

1. Pater noster
2. M. d' Arras: *To bje u svibnju*
3. C. G. da Venosa: *Moro lasso*
4. O. di Lasso: *Super flumina Babylonis*
5. G. P. da Palestrina: *Missa papae Marcelli*
6. A. Vivaldi: *Proljeće*
7. J. S. Bach: *Preludij i fuga u c-molu* („Dobro ugođeni glasovir“, I. sv.)
8. G. F. Händel: *Mesija*
9. W. A. Mozart: *40. simfonija u g-molu*
10. W. A. Mozart: *Čarobna frula*
11. L. van Beethoven: *5. simfonija u c-molu*
12. B. Smetana: *Vltava*
13. F. Schubert: *Vilinski kralj*
14. R. Schumann: *Sanjarenje iz ciklusa „Dječji prizori“*
15. G. Verdi: *Nabucco*
16. P. I. Čajkovski: *Koncert za glasovir i orkestar u b-molu*
17. I. Stravinski: *Petruška*
18. J. Š. Slavenski: *Voda zvira*
19. S. Prokofjev: *Klasična simfonija u D-duru*
20. C. Orff: *Carmina burana*
21. K. Stockhausen: *Kontakti za elektroničke zvukove, glasovir i udaraljke.*

3. Структура испита

Испит из Музичке уметности састоји се од двеју целина.

Првом целином (насловљеном *Теорија*) испитује се познавање темељних музичких појмова.

Другом целином (насловљеном *Анализа*) испитује се слушање с разумевањем кроз анализу два музичка примера појединачно и упоредно.

Испит садржава 50 задатака, а укупан број бодова је 100.

Прва испитна целина (*Теорија*) састављена је од 20 задатака (40% удела у испиту) и доноси укупно 30 бодова.

Таблица 1. приказује структуру прве испитне целине.

Таблица 1. Прва испитна целина

ВРСТА ЗАДАТАКА	БРОЈ ЗАДАТАКА	БРОЈ БОДОВА
Задаци вишеструког избора	14	14
Задаци вишеструких комбинација	4	8
Задаци повезивања и сређивања	2	8

Друга испитна целина (*Анализа*) састављена је од 30 задатака (60% удела у испиту) и доноси укупно 70 бодова.

Друга се испитна целина састоји од три дела – анализе првог музичког примера, анализе другог музичког примера те њихове упоредне анализе.

Таблице 2., 3. и 4. приказују структуру сваког појединог дела друге испитне целине.

Таблица 2. Анализа 1. музичког примера

ВРСТА ЗАДАТАКА	БРОЈ ЗАДАТАКА	БРОЈ БОДОВА
Задаци вишеструког избора	8	16
Задаци допуњавања	2	4
УКУПНО	10	20

Таблица 3. Анализа 2. музичког примера

ВРСТА ЗАДАТАКА	БРОЈ ЗАДАТАКА	БРОЈ БОДОВА
Задаци вишеструког избора	8	16
Задаци допуњавања	2	4
УКУПНО	10	20

Таблица 4. Упоредна анализа музичких примера

ВРСТА ЗАДАТАКА	БРОЈ ЗАДАТАКА	БРОЈ БОДОВА
Задаци вишеструког избора	5	10
Задаци повезивања и сређивања	5	20
УКУПНО	10	30

4. Технички опис испита

4.1. Трајање испита

Испит из Музичке уметности је и траје укупно **90 минута**.

За решавање првог дела испита (*Теорије*) предвиђено је 20 минута.

Други део испита (*Анализа*) који укључује и слушање музичких примера траје укупно 70 минута и састоји се од три дела – анализе првог музичког примера, анализе другог музичког примера те њихове упоредне анализе.

Појединачне анализе музичких примера (први и други део *Анализе*) проводе се након двократног слушања музичког примера, а упоредна анализа (трећи део *Анализе*) након једнократног слушања оба музичка примера.

4.2. Изглед теста и начин решавања

Приступници добивају коверту у којој су две испитне књижице и лист за одговоре.

Од приступника се очекује да пажљиво прочитају упутства које ће следити током решавања теста.

Додатно, уз сваку врсту задатака приложено је упутство за решавање. Читање ових упутстава је битно јер је у њима назначен и начин бележења тачних одговора.

Задатке затвореног типа (вишеструког избора, вишеструких комбинација те повезивања и сређивања) приступници решавају означавањем слова тачног/тачних одговора међу понуђенима. Слова тачних одговора означају се знаком X. Уколико у задацима у чијим се упутствима захтева одређен број одговора приступник означи више од наведеног броја, задатак ће се бодовати са 0 (нула) бодова без обзира на то што међу њима има означених тачних одговора.

Задатке отвореног типа (допуњавања) приступници решавају уписивањем тачног одговора на предвиђено место (празну црту).

4.3. Прибор

Током писања испита из Музичке уметности допуштено је користити хемијску оловку плаве или црне боје.

4.4. Услови потребни за провођење испита

За провођење испита из Музичке уметности нужно је осигурати одговарајуће акустичке услове.

То подразумева следеће:

- а) уређај за репродукцију звука врло високе квалитете (ЦД плејер, пар звучника по 50 W с одговарајућим појачалом)
- б) акустички примерена просторија за провођење испита (учионица одвојена од спољњих извора звука, примерена мањем броју ученика, с врло малим одјеком звука).

5. Опис бодовања

Укупан број бодова је 100.

Сваки тачно означен одговор (на задатак, односно на део задатка уколико се у задатку тражи више тачних одговора) у првој испитној целини (*Теорија*) доноси један бод. Успешним решавањем прве испитне целине приступник може остварити максимално 30 бодова.

Због сложености и захтевности анализе слушаног дела у другој испитној целини (*Анализа*) сваки тачно означен одговор (на задатак односно на део задатка уколико се у задатку тражи више тачних одговора) доноси два бода. Успешним решавањем друге испитне целине приступник може остварити максимално 70 бодова.

6. Примери задатака с детаљним појашњењем

У овом су поглављу примери задатака. Уз сваки пример задатка понуђен је опис те врсте задатка, образовни исход који се тим конкретним задатком испитује, тачан одговор те начин бодовања. Уз примере задатака преузете из друге испитне целине наведени су и музички примери на темељу којих је постављен задатак. Наведени су описно због облика записа овог каталога.

6.1. Примјери задатака вишеструког избора

Задатак вишеструког избора састоји се од **упутства** (у којем је описан начин решавања задатка и које је заједничко за све задатке тога типа у низу), **основе** (питања) те **четири понуђена одговора** од којих је један тачан.

Задатак вишеструког избора из првога дела испита.

У следећем задатку између четири понуђена требате одабрати један одговор. Одговор обележите знаком X и обавезно га препишите на лист за одговоре.

Који је хронолошки след развоја тонске грађе од средњег века до 20. столећа?

А. тоналитет, стари начини, пентатоника, атоналитет, проширени тоналитет

Б. атоналитет, тоналитет, проширени тоналитет, стари начини, пентатоника

Ц. проширени тоналитет, атоналитет, тоналитет, стари начини, пентатоника

Д. пентатоника, стари начини, тоналитет, проширени тоналитет, атоналитет

ТАЧАН ОДГОВОР: Д

ОБРАЗОВНИ ИСХОД: описати развој тонске грађе од средњег века до 20. столећа

БОДОВАЊЕ:

1 бод – тачан одговор

0 бодова – нетачан одговор или уколико обележите више одговора или све одговоре без обзира на тачан одговор

Задатак вишеструког избора из другог дела испита

У следећем задатку између четири понуђена требате одабрати један одговор. Одговор обележите знаком X и обавезно га препишите на лист за одговоре.

Који је темпо одслушаног музичког примера*?

A. Adagio

B. Lento

Ц. Allegro

Д. Largo

* J. Haydn: *Концерт за трубу и оркестар у Ес-дуру, I ставак*

ТАЧАН ОДГОВОР: Ц

ОБРАЗОВНИ ИСХОД: слушно препознати, именовати и разликовати структуру музичког дела: извођачи музичког дела, извођачки састави, темпо, метар, ритам, динамика, мелодија, хармонија, музички облик и музички слог

БОДОВАЊЕ:

2 бода – тачан одговор

0 бодова – нетачан одговор или уколико обележите више одговора или сви одговори без обзира на тачан одговор

6.2. Пример задатка вишеструких комбинација

Задатак вишеструких комбинација састоји се од **упутства**

(у којем је описан начин решавања задатка и које је заједничко за све задатке тога типа у низу), **основе** (питања) те **четири понуђена одговора** од којих су два тачна.

У следећем задатку између четири понуђена требате одабрати два одговора. Одговоре обележите знаком X и обавезно их препишите на лист за одговоре.

Који појмови одговарају концерту *Пролеће* Антонија Вивалдија?

A. програмна музика

B. апсолутна музика

Ц. солистички концерт

Д. концерто гросо

ТАЧНИ ОДГОВОРИ: A и Ц

ОБРАЗОВНИ ИСХОД: разликовати специфичности грађе музичких врста и облика појединих стилских раздобља

БОДОВАЊЕ:

2 бода – сви тачни одговори

1 бод – 1 тачан одговор

0 бодова – нетачни одговори или уколико обележите више од два одговора или све одговори без обзира на тачан одговор

6.3. Примери задатака повезивања и сређивања

Задатак повезивања и сређивања састоји се од **упутства** (у којем је описан начин решавања задатка и које је заједничко за све задатке тога типа у низу), **основе** (питања), **четири честице питања** те **пет честица одговора**. Изнимке су задаци повезивања и сређивања у другоме делу испита који уз **упутство** и **основу** има **две честице питања** (најчешће су то први и други музички

пример) и четири честице одговора.

Задатак повезивања и сређивања из првог дела испита

У следећем задатку сваком појму означеном бројем придружите одговарајући појам означен словом. Одговоре обележите знаком X и обавезно их препишите на лист за одговоре.

Наведеним талијанским ознакама придружите одговарајући значај.

1. forte	A. постепено стишавање
2. piano	B. постепено појачавање
3. crescendo	Ц. живахно
4. decrescendo	Д. тихо
	Е. гласно

ТАЧНИ ОДГОВОРИ: 1. Е, 2. Д, 3. Б, 4. А

ОБРАЗОВНИ ИСХОД: именовати, описати и разликовати структуру музичког дела

БОДОВАЊЕ:

4 бода – сви тачни одговори

3 бода – 3 тачна одговора

2 бода – 2 тачна одговора

1 бод – 1 тачан одговор

0 бодова – сви нетачни одговори и уколико обележите све одговоре без обзира на остале тачне одговоре

Задатак повезивања и сређивања из другог дела испита

У следећем задатку сваком појму означеном бројем придружите одговарајући појам означен словом. Одговоре обележите знаком X и обавезно их препишите на лист за одговоре.

Сваком примеру* придружите слово под којим је

наведено одговарајуће обележје.

1. први музички пример	A. импресионизам
2. други музички пример	B. неокласицизам
	Ц. барок
	Д. бечка класика

*J. Haydn: *Концерт за трубу и оркестар у Ес-дуру, I ставак*

Д. Шостакович: *Соната за виолончело и клавир у д-молу, оп. 40, IV ставак*²

ТАЧАН ОДГОВОР: 1. Д, 2. Б

ОБРАЗОВНИ ИСХОД: разликовати музички значај појединих стилских раздобља и припадајуће представнике

БОДОВАЊЕ:

4 бода – 2 тачна одговора

2 бода – 1 тачан одговор

0 бодова – сви нетачни одговори и уколико обележите више од два одговора или све одговоре без обзира на остале тачне одговоре

6.4. Пример задатка допуњавања

У задатку допуњавања приступник треба да доврши задану реченицу уписивањем појма који недостаје на предвиђено место. У придруженом упутству назначен је начин решавања задатка.

У следећем задатку допуните реченице уписивањем појма који недостаје. Одговоре упишите на предвиђено место у испитној књижици.

Не попуњавајте простор за бодовање.

² Д. Шостакович: Соната за виолончело и клавир у д-молу, оп. 40, IV ставак

Композитор одслушаног музичког примера је _____.

ТАЧАН ОДГОВОР: Димитриј Шостакович, Д. Шостакович, Шостакович

ОБРАЗОВНИ ИСХОД: разликовати музички значај појединих стилских раздобља и припадајуће представнике

БОДОВАЊЕ:

2 бода – тачан одговор

0 бодова – нетачан одговор или изостанак одговора

7. Припрема за испит

7.1. Савет наставницима

Наставник би у наставном процесу требао разјаснити ученицима образовне исходе (посебне циљеве) кроз реализацију важећег четворогодишњег гимназијског наставног програма. Ученик би требао да буде активан учесник у образовном процесу на што га наставник потиче пажљиво испланираним активностима.

За реализацију наведеног саветујемо да припрема за наставни час садржи: јасно истакнут образовни исход, очекивана постигнућа ученика и вешто састављене задатке који ће ученику помоћи да применом постојећег знања самостално спознаје музичка дела.

7.2. Савет приступницима

Литература за припрему испита из Музичке уметности су сви уџбеници прописани и одобрени од Министарства знаности, образовања и шпорта током протеклог четворогодишњег раздобља,

укључујући и носаче звука приложене одобреним уџбеницима.

Попис одобрених уџбеника може се наћи на мрежним страницама *Министарства знаности, образовања и шпорта*, www.mzos.hr.

Попис образовних исхода (види 2. Образовни исходи – посебни циљеви) за сваку испитну целину приступницима може служити као листа за проверу усвојеног знања.

За испитну целину слушања с разумевањем понуђен је и попис музичких примера за државну матуру у школској години 2010/2011. Вештина слушања с разумевањем испитиваће се искључиво на наведеним музичким примерима.

Припрема за испит из Музичке уметности требала би садржавати:

- пажљиво слушање музичких примера те откривање њихових саставних делова и стилских обележја
- поређење различитих музичких примера и откривање сличности и разлика међу њима
- описивање музичких структура дела (нпр. мелодија, динамика, темпо, извођачки састави, слог, облик, тонска грађа и сл.) употребом одговарајућих музичких појмова
- повезивање појединих стилских раздобља с техникама компоновања, музичким врстама те истакнутим композиторима и њиховим најзначајнијим делима (укључујући и представнике хрватске музике и њихова дела)
- препознавање и разликовање начина бележења музике, изгледа и звука инструмената симфонијског оркестра те инструмената специфичних за поједина стилска раздобља
- упознавање музичких обележја појединих

мултимедијалних музичких врста (опера, оперета, мјузикл, балет, и сл.) као и утицаја развоја технологије на музику кроз историју.

Успех на испиту условљава и добра упознатост с начином испитивања.

Приступницима се саветује:

- проучавање описа испитних целина те примера задатака
- решавање огледног примерка теста
- слушање и анализа музичких примера наведених у поглављу 2. Образовни исходи – посебни циљеви

Уз огледни примерак теста биће приложени и музички примери за тај тест.

